

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Szerkesztőség:
Fűtér 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Megjelen minden vasárnap reggel.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Hirdetéseket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.
Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nyiltér petit sora 30 kr.

Magas buzaár.

Végre valahára beteljesedett a földbirtokosok kívánsága: a buzaárak oly magasan állnak, a minő magasan már több, mint tíz éve nem állottak. Csak hogy, nincs benne köszönet. Azt hisszük, hogy magok a földbirtokosok is jobban szeretnék, ha a buza métermázsánként most is csak 6 forintért kelne, mint kelt az előző években. Mert hát hiába, ők is csak jobban szeretik a sűrű krajezárt, mint a ritka forintot.

Mit ér az, ha a helybeli piacon 11 frt 50 krért kel a buza métermázsája, midőn nincs mit eladni. Azt hisszük, hogy inkább meglennének elégedve a földbirtokosok, ha a buza a szokott áron, 6 frtért kelne; mert annak az lenne a jele, hogy elegendő mennyiségben termett.

Mi, már nem egy izben irtuk, hogy az esetben, ha a buza ára magasra emelkedik, hát nem lesz benne köszönet. Mert az azt fogja jelezni, hogy nemcsak itt az Alföldön, de egész Magyarországon, sőt egész Európában rosszul sikerült az aratás.

Nos, hát nem volt-e igazunk? Van-e köszönet abban, hogy a buza a helybeli piacon 11 frt 50 krért, Budapesten pedig 13 frtért kel?

Hát, nemcsak hogy nincs benne köszönet, de nagyon szomorú következményeket fog maga után vonni. Szinte kétségbe esik az ember, ha rá gondol a télre. Mi lesz a szegény, munkás néppel? Hogy fogja keresztül koplalni a telet? Mert az teljes lehetetlen, hogy kibírja a 15 frtos kenyér lisztet.

Nos, hát álljanak elő azok a szájkodó agráriusok a budapesti Köztelek bagjai, a kik folyton azt huhogták, hogy éhen vesz a nép; el vész a haza, mert a buza 6 frt. Most 13 frt a buza, hát meglehetnek elégedve az árak magasságával. Csak hogy a 13 frtos buzaárak mellett a nép éhez, a termelőnek meg felkopik az álla.

Azok a tisztelt urak, a kik magokat agráriusoknak nevezik, azt szeretnék, ha a buza ára 20 frtig felmenne, Hogy aztán, miként él meg a szegény ember, azzal mit sem törődne. Pedig, most már láthaták, hogy a magas buza árak ép úgy kárára vannak a termelőnek, mint a szegény munkás népek. Azt pedig, hogy jó termés mellett magasak legyenek az árak, senki sem fogja elérni, hívják azt akár Károlyi Sándor grófnak, akár Pityi Pálnak.

Vajjon, veszi-e valaki hasznát,

a mai magas gabona áraknak? Erre nézve határozottan mondhatjuk, hogy nem. Ezelőtt egy évvel, midőn 6 forintot ért el a buza, sokkal többre ment a termelő és könnyebben élhetett a munkás. Mert hiszen tudjuk azt, hogy tavaly, 1 hold föld 8—10 métermázsá tiszta búzát termett; 6 frtjával számítva, 48—60 frtot hozott 1 hold föld. Még most, habár helybeli piacon 11 frt 50 kr. a buza ára, alig hozza meg a magot; a fáradságot és a föld adóját pedig nem fizeti ki; amennyiben 1 hold föld 2—3 métermázsá búzát termett, melynek értéke 23—34 frt 50 kr.

Most már az a kérdés, hogy vajjon nem volt-e jogosult az aratok sztrájkja, a mostani silány termés mellett? Természetes, hogy ilyen esetben, midőn a gabona holdanként alig terem 2—3 métermázsát, hát a munkás nem szerezhet magának annyi búzát, a mennyi fentartására elegendő. Mert figyelembe kell azt venni, hogy a munkás nem pénzért: hanem kenyérért dolgozik. Legalább is, annyi búzát kell neki bekeresni, amennyi éven át, saját maga és családja fentartására elegendő. Már pedig akkor: midőn a gabona holdanként 2—3 métermázsát fizet, teljes lehetetlenség annyit keresnie, amennyivel kitelel-

TÁRCZA.

A miért „ő” az enyém nem lehetett.

— Rajz. —

Emlékszel-e még reám? Ha olykor ábrándjaid titkos kéjjel ringatnak az elmúlt idők boldog és boldogtalan percein, nem idézsz-e fel lelked elé egy szenvedő arcot, mely csak éretted oly igen halavány s ez arc emléke nem hozza-e vissza a mult idők bűvös és fájdalmas emlékeit? Emlékeket, melyek csak egyszer éltek, melyekre a visszaemlékezés oly édes és kínos, boldogság és fájdalommal töltve meg a szívet.

Emlékszel-e még? A perczre, mely boldogságunkat tönkre tevő, a könnyelmű tette, mely kedves anyád gyászos halálát vonván maga után, az elválás kínos és gyötrelmes órájára!... Avagy talán az elmúlt idők hosszú során ezek már mind elmosodtak emlékedben?

Vajjon jutok-e még eszedbe te drága angyal?!

Óh, én csendes esteiken, egy nap gondoljai és bánatai után előszedem régi emlékeimet. Mindegyik egy édes, vagy bánatos percznek tanujele. Ott egy rózsaszín levélke, azokkal a kedves, szerető vonásokkal; itt egy egyszerű, könnyeimtől és csókjaimtól megkopott gűrű; egy fényes, éjsötét hajfűrt, melyet régen az imádott fón anyji

csókkal halmoztam; majd egy száraz virágcsokor, összetört szirmaival, rezedá, rózsá, szegfű és nefelejtsből, melyek a boldog időkben mind érzelmeidet tolmácsolták.

Úgy elmerengek rajtok!... Elmondom neked bánatomat, keserveimet, s ők is mintegy érezve a bánat és száműzetés bűvös perzeit, úgy elusognak szellem ajkaikkal az örökre eltűnt multról, egy soha vissza nem térő tavaszról.

Előtem naplóm fekszik, s jegyzem bele lelkem gondolatait, egy feledhetlen idő bús emlékeit. A lámpa fénye nagyot lobban, s villanásával kis szobám táján a sötét árnyak bizarr táncot lejtének. Gondolatim mind messzebb vonnak a mult fájdalmas körébe. Kezemből a toll kisiklik, kínos érzet fog el, s látni vélem a kis szobát, melyben boldogságomat eltemettem. Ott a ravatal, ott fekszik egy hideg tetem. — Oh ez ő, — legdrágább kincsemnek, — Juliskámnak az édesanyja! Oh emlékezet. — bár ezen egy kép mosodnék ki lelkemből, — de kísért ez mindenüvé, még az álomba is.

A kis szobácskában egy igéző angyal lakott az anyjával, egy kedves arc, mely bájos volt, mint egy tündérrege, mely az első pillánatra hódítólag, észrevétlenül löpődött szívembe, magam sem tudtam hogyan, de érzem, hogy az örökre ott marad.

E leányka volt ő, az én Juliskám. Nála töltém el szabad időm legnagyobb részét, cseveve vele mindenről, mi két ifju szívnek szellemét foglalkoztatja. Ter-

mészet, virágok, művészet s irodalom mind nem meríték ki szelleme kincstárát, s a legesekélyebb tárgynak is vonzó, üde színt tudott adni ragyogó képzelmével. Végtelenségig hallgattam volna a csengő ajkakát, melyek oly pirosak voltak, mint Szíriusz rózsái. Majd érzelmeinket, gondolatainkat tártuk fel egymásnak; feltárta előttem szelleme bájos világát, mely gazdagabb és fényesebb volt az ezeregy éjtündér reginél.

Mint szeretnék én egy pusztaságon önnel együtt lakni, — szóla egyszer hozzám — egy kis házikóban, s oda vennék még magunkhoz drága jó anyámat, s önnel pedig naponként kimenének a mezőre virágokat szedni, meglétnék azt koszorúba s úgy hoznánk azt haza szeretett anyánknak. Ugy-e bár, mily szép, mily idylli élet lenne az!

Meglepetve tekinték reá. Oly szép volt e pillanatban. Angyal arcát az ablakon keresztül szűrődő alkonyodó félben levő napfény megaranyozva, még bájosabbá tevő. Bűvölő tekintetében egész érzelmeim világ ragyogott s a mint vágyteljesen függeszté reám sovár tekintetét, megdicsőült mosollyal, félig nyitott ajkán az egész titkos menyországot láttam minden kéjjel ream ragyogni. Szívemben, mint rég érintett hárfá hurjai ismeretlen érzelmek accordjai, pattogtak szilaj, szenvedélyes dalokat. Gyönyörtől ittasulva szemlétem istennői alakját. Ah! eddig mily ismétlen szép világ tárult minden bájjával felém!?

het. Hozzá még, a silányan fizető gabonával ép annyi dolog van, mint a jól fizetővel; mert ép úgy le kell aratnia, be kell takarítani és elszékelni, mint akkor: midőn 8—10 métermázsájával fizet.

Ezekből következik, hogy az idén előforduló arató sztrájkok a silány termés következményei és azoknak némi jogosultságuk volt is. Ennek következtében azokat a sztrájkokat a szocializmus terjedésével összeegyeztetni nem lehet. Tehát nagy tévedésben vannak azok, a kik az aratók sztrájkját a szocializmus terjedésének tulajdonítják.

A mint hogy tavaly: midőn a gabona jól fizetett, nem sztrájkoltak azok az aratók sem, a kik tizenegyedén válalkoztak az aratásra, úgy nem fognak sztrájkolni sohasem, ha olyan termés lesz, hogy a munkás téli kenyerét megkeresheti; vállalja bár az aratást akár tizenegyedén is.

Mi tehát abban a meggyőződésben vagyunk, hogy ha jó termés mellett 6 frt a gabona ára, tisztességesen megélhet belőle a termelő is, de könnyebben megkeresheti kenyerét a szegény munkás osztály is. Mert az esetben, ha jó termés mellett a gabona árak magasra szöknének, annak csak a földbirtokosok vennék hasznát, még a nép $\frac{9}{10}$ része éhezni volna kénytelen.

Pedig a szegény emberért ép úgy meghalt Krisztus urunk, mint a gazdagokért.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hír.** Szabó Imre kir. közjegyző úr, ki tőlünk Kecskemétre lett át helyezve f. hó 9-én a déli vonattal utatott el városunkból kedves családjával egyetemben. Előző este a társaság családtszertelén a kaszinó nagytermében sikerült banquet volt, melyen igen szépszámmal voltak jelen. A vacsora alatt Réti Ernő a kaszinó alelnöke fejtette ki részben örömet részben szomorúságát a közjegyző ur kedves családja távozása felett. Erre Szabó Imre közjegyző

Igen — felelém én — miközben kicsiny kezét ajakimhoz emelém, forró csókjaimmal halmozva el azt — és szeretném egymást boldogan — ugy-e bár Juliska — ön is szeretne engem?

Az ekkor már ittasult gyönyörrel öleltem őt lázasan dobogó szivemre. Végtelen szerelemmel néztem azokba a feneketlen mélységű fekete szemekbe; egy édes csókot nyomtam rózsaszín homlokára, ő pedig hó karjait repkénykényt foná nyakam körül, illatos hajfürtjeivel betakará arcomat, hogy ne lássak semmit a világból, csak érezzem azt a boldogságot, a mint cseresnye ajkai összefortak az enyémmel, forrón, hosszan, szenvedélyesen!..

Midőn boldogságunkból feleszméltünk, bályos mosolylyal sugá fülembé: „Nem felejtetek el soha, ha föléd elakarnának szakítani, inkább meghalnék“.

Ott künn a rideg temetőben egy frissen hantolt sirdomb látszik. A sirdomb fejfájánál egy gyász ruhás nő térdel. Az a gyász ruhás nő nem más, mint az én felejtetetlen Juliskám. A sirban édesanyja holt teste nyugszik, azt siratja; de sirat ő még mást is. Jövő élete boldogságát is eltemették abba a sirba. Szíve, habár telve van is szerelemmel, azt kit szeret, övé nem lehet soha.

Mikor édesanyját letették a rideg sirba, midőn gyászos koporsóját befördték a hantok, Juliska szívéből az én képetem is ki-

ur válaszolt, ki megható szavakban vett búcsút a jelenlevőktől s köszönte Réti Ernő üdvözlését, végül Sövényházy Antal a közjegyző ur jelenlevő kedves leányára emelt poharat.

— **Kitüntetés.** A honvédelmi miniszter Bogdán József esendőr őrmestert az utóbbi időkhöz előfordult lopások kinyomozása körül kifejtett tevékenységeért elismerő oklevéllel tüntette ki. A megérdemelt kitüntetéshez mi is gratulálunk.

— **Halálozás.** L. Tóth István nyug. mérnök urat súlyos csapás látogatta meg: Neje, Mészáros Mária urhölgy a folyó hó 11-én délben rövid szenvedés után élteinek 64-ik évében elhunyt. A boldogultat férjén kívül kívül fivére: Mészáros Károly községi közgyám is gyászolja. Béke hamvaira!

— **Búcsú.** Ma van Csongrád katolikus közönségének egyik legszebb, legnagyobb ünnepe. Nagyboldogasszony napja. Ma van ugyanis plébánia templomunkban a búcsú. Az alföldön egyike a legnépesebb búcsúknak. Számtalan vidéki hívő zarándokol ide, hogy az Isten anyja iránt lerőjja a tisztelet háláját. Az ünnepi szent beszédet Kálmán Károly orsz. gyűlési képviselő, az ismert néppárti agitátor tartja, aki mint egyházi szónok elég jó hírnévvel bír, de mi tartunk tőle, hogy szent beszédét egy kis politikával fogja majd fűszerezni. A d. e. ajtatosság végeztével a d. u. már a mulatságnak van szentelve. Este pedig tánczra kerekedik a pezsgő vérű fiatalság s vig, zajos mulatsággal fejezik be a búcsút.

— **Közigazgatási bizottság.** Csongrád vármegye közigazgatási bizottsága, e f. hó 23-án délelőtt fél tíz órakor tartja a havi rendes ülését, az alispáni elfogadóban. Ugyanott, délután 3 órakor aznap, a gyánügyi főlebbviteli bíróság is ülésez. A főispán távollétében e gyűléseken Csató Zsigmond dr. alispán fog elnökölni.

— **Martírumságra való törekvés.** A „Csongrádi Közlöny“ legtöbb száma azzal a keserves panaszszal van tele, hogy Hegyi Antal a rom. kath. plébánost, a közhatalóságok folytonosan üldözik, az egyház elleni célekből büntetlenül elítélik. A körülmények azonban arra engednek következtetni, hogy Hegyi Antal plébános ur maga keresi a hatóságokkal s így a törvényekkel való összeütközést, hogy mint martirt tüntesse fel magát. A napokban is két állategészségügyi kihágás miatt lett az illetékes hatóság által elítélve, s így a martírumság gyöngykoronája, két szép virággal gyarapodott, hihe-

tépte, eldobni igyekezett magától a forró szerelmet, melyet irányomban éreztem, feledni iparkodott engem, a mi a keserves panaszos sirásból is kitűnik, neki nem sikerült!

Hej, nagy oka is volt arra, hogy engem eldobjon magától mint egy megunt pipere cikket, mert anyját, ki ott a rideg sirban nyugszik, én öltem meg könnyelműségemmel. Mint árnyék követtem őt távolról a sirkertbe, a szenvedés minden kinjával bámultam Juliskám habtermetét s hallgattam szívzaggató panaszait.

Egyszer bátorságot vettem magamnak, és megszólítottam őt.

Midőn szavamat meghallotta, még keservesebb sirással borult a sirhalomra s fájdalmasan zokogá: „Miért növeli ön szenvedéseimet? Ha egy kis szikrája lakoznék a kiméletnek szívében irányomban, úgy távoznék és nem kinözna tovább.“

Feledjen mindent Juliska! Igaz, hogy könnyelműségem menthetetlen, de akkori neheztelésemmel is az az oka, mert őnt ki mondhatatlanul szeretem. Féltettem mindentől. Féltettem a szellőtől, mely arcját körül csókolá, féltettem a repkedő rovaroktól és féltettem őnt az emberektől! Mert mindig attól félttem, hogy ön másé lesz. És most itt, e szent hantoknál — mely önnek drága kincsét takarja — kérem őnt, legyen nóm! Én könnyelmű, borzasztó tettemet a szerelem varázssal fogom elfeledtetni önrel, s oly boldogok leszünk... amint abban az ábrándos világban terveztük.

tőleg azért, mert a kihágásokat az egyház dicsősége érdekében cselekedte meg.

— **A földművelésügyi m. kir. miniszter** f. évi 43643. szám alatt kelt rendeletével Kállay Albert főispánnak, mint a csongrád-sövényházi ármentesítő- és belvízszabályozó társulat ügyei rendezésére kiküldött miniszteri biztosnak eme megbízatását folyó évi november 1-ig meghosszabbította.

— **Köztisztviselők katonai gyakorlaton.** A vármegyei adminisztráció gépezete csaknem fennakadóban van, annyi főbb tisztviselőjét hívták ugyanis be az idei őszi fegyvergyakorlatra, hogy allig képesek — az így támadt réseket helyettesítéssel pótolni. Herglóczy István dr. dorosmai főszolgabíró előbb szabadságra onnan fegyvergyakorlatra megy. Állását a központból Nagy Sándor dr. II. aljegyzőt helyettesítették. Ugy de, most megy Nagy Sándort is behívták fegyvergyakorlatra, sőt ugyan csak a dorosmai főszolgabírótól Stammer Béla szolgabírót is ugyan azon időre. Ez a hivatal tehát teljesen köztisztviselő nélkül marad, ha kinem helyettesítik teendői ellátására Csucs János dr. III. aljegyzőt a központból. Ezekon kívül fegyvergyakorlatra van behíva Tasnády Imre dr. csongrádi szolgabíró is, akinek a helyettesítéséről szerencsére nem kell gonddoskodnia, mert már nem is kerülne őt kivel helyettesíteni.

— **A felállított hajóhid.** A tavaszi árvíz által összeromlott hajóhid, végre valahára ismét talpon áll, a közlekedés f. hó 9-én megnyitotta azóta akadálytalanul folyik. Félős azonban, hogy a mostanihoz hasonló javítás a hajóhidnál többször is fordul még elő, mert a víz sodra az oszlopok tövétől a földet már most is több mint fél méterre kikutorta s így az oszlopok környéke felülül s a víz ismét felemeli, hacsak az oszlopok környékét meg nem kövezik.

— **Véres szerencsétlenség.** Szörnyű szerencsétlenség történt a f. hó 8-án, vasárnap estefelé a kilenczesi gáton, melynek csak éppen hogy emberéletben is nem került áldozata. Pécsi Dani dr. türkevi orvos, kinek neje néhai való Hoffer Lőrincz leánya, látoba volt családjával szentesi rokonai Göztl Bertalan dr. családjánál. Az Szentesről a orvos saját fogatán feleségével, egy nagyobbacska fiával, egy két éves fiacskájával és ennek dajkájával, továbbá a bakon ülő kocsissal vasárnap délután 5 órakor indult el hozzánk Csongrádra, hol sógorát akarta meglátogatni. A kompon — némi késedelemmel átjutva, 7 óra után a kilenczesi gátkoronán levő műuton hatadt a fogat,

Az ön neje — felelé Juliska — soha, — de soha!... E rideg sirdomb megtiltja nekem azt, hogy vála ha öné legyek. — Ön oly könnyelmű tettet követett el, melynek gyászos kimenetele nem engedné meg nekem azt, hogy vála ha tiszta szívből szerethezem. Mert mit tett ön? Emlékezzék csak vissza?..

Gyönyörű este volt. Anyám egy súlyos betegségnek válságos perceit élte át szerencsésen. A sok éjti virasztás után, de meg anyám jobbulása feletti örömben meg sétára szólítottam fel őnt, hogy az ön karján élvezhessem az est kellemét. Ott sétáltunk házikónk előtt kar karban, szív a szívhez oly közel s építettük a jövődő élet légvárát. És mondhatom önnek, hogy az életben az volt az utolsó boldog óram. Ön valami csekélységért megneheztelt reám s mikor már anyám beteg szobájába tértem vissza, alig szólt hozzám. Már akkor ébren levő beteg anyám hiába kérlette őnt, hogy ne haragudjék, nem hallgatott reá, sőt haragot szinelve, elrohant. És tudta ámbár, hogy az orvos anyámnak megtiltott minden fölindulást, mégis volt annyi lelke önnek, hogy egy szeleburdi, kiméletlen barátját oda küldött, a ki berohanva az ajtón, elkialtá magát: „Juliska nagysám, Béla barátom öngyilkossági kísérletet követett el, a pisztolyt a legnagyobb erőfeszítéssel birtam csak kezéből kicsavarni! E szavakra anyám egy sikoltással rogyott vissza vánkosára, s a többit tudja ön, hogy alig fél órai haldok-

mikor a lovak egy szemben vontatott cséplőgéptől megriadva, nekisziljodtak és olyan szerencsétlenül borították fel a járművet, hogy az a bentülőkkel együtt, a magas gátról, a Tiszafelüli oldalon a mélységbe esett. Pécsi orvos a vállperczen, nyakán, szeméin a felesége az arcán szenvedtek súlyos zúzásokot, a nagyobbacska fiúnak mindkét lába eltört, fejét a hintó beszakította; a dajkának a keze marjult ki s csak a kocsi és a két éves kis gyermek menekültek meg a katasztrófából teljesen sértetlenül. A sebesülteket vérbe fagyba hozták be Lampel Fülöp rokonához, hol azonnal gondos orvosi ápolás alá vették őket. Ez a véres szerencsétenség azonban figyelmeztető arra, hogy a töltéskoronán lévő műutat korláttal lássák el.

— **A Vadászati évad kezdete.** A tegnapi nap volt a nyulak az évi utolsó nyugalmas napja. A mai nappal augusztus 15-ével szabadult fel a nyulvadászat s kezdődik az igazi nimrid élet.

— **Jószágveszedelem.** Horgoson, a rendőrséghez érkezett hivatalos jelentés szerint — szintén járványosan lépett fel a sertésvész, miért is a község határát szigorú hatósági zár alá vették. Addig addig veszik a megyebeli községek határát — ily veszedelem miatt — hatósági zár alá, hogy végre egész Csongrádvármegye nem lesz egyéb, egyetlen hatóságiag körülzárt területnél.

Irodalom.

A Mátyás Diák legujabb száma is kétségtelenné teszi, hogy ez időszerint az összes élcslapok között a Mátyás Diák a legvigabb és legtartalmasabb. Kétszer annyit nyújt egy szövegben és képekben, mint bármely más vig újság; azonkívül annyira változatos, hogy szinte csodálatos. Alakjainak eredetisége, adomáinak sokasága, aktuális közleményeinek tarkasága, talányrovatának gazbogsága éppen olyan vonzóerőt képez, mint az a husz-harminez kitünő karrikatura-és adoma illusztráció, amelyek elsőrendű rajzolók tollából kerülnek ki. Minden számban egy befejezett vig elbeszélést nyújt. A Mátyás Diák ily körülmények között valóságos családi lap, amelyben a család minden tagja találneki való, kedves dolgot. A Mátyás Diák egyúttal a legolcsóbbélcslap is, mert előfizetési ára egy negyedévre 1 frt. 50. kr. A kiadóhivalal (Budapest, Sarkantyus utca 3. szám) szívesen küld mutatványszámot, ha eziránt megkeresik.

lás után kiszendvedett. Lehetek-e tehát az öné, mikor az az öngyilkossági kísérlet csak mese volt? Még pedig drága mese, mert az én drága... anyám életébe került! — és a sirra borulva zokogott s zokogva folytatta:

„Igen, egy nap alatt öt és önt, — kit tisztá szívből szerettem — vesztettem el”. És reám tekintett könnytől csillámló szemével. Szemeinek tüzsugára, éppen mint a nap szívárvány színekkal áttöri az ég könnyűjét, — az esőseppet, — úgy törték át drága Juliskámnak is könnyeseppjeit, melyek gyémánt módjára csillogtak drága szeméinek egén.

De Juliska, kérem önt az égre...

Egy szót sem szóljon ön többet mentességére, kiáltott közbe Juliska — és most hallja utolsó szavamat. Ha még egyszer ön bármikor még közelíteni elég kiméletlen lesz hozzám s elég gyöngédtelem lesz iszonyu fájdalmamat jelenlétevel még fájdalmasabbá tenni, úgy tudja meg, hogy e szót helyen, e sirhalmon, mely az ön áldozatát takarja, ölöm meg magamat. Az első áldozatának száraz sirhalmát a második áldozatának piros vére fogja majd megnevesíteni! És most távozzék, imádkozni akarok!!

E parancs nem tűrt ellenmondást. Ropant fájdalommal szívemben jöttem el a szomorú helyről, gyakran visszatekintve.

És Juliskának volt annyi lélek ereje, hogy egy tekintetere sem méltatott tovább, hanem édesanyja sirkeresztjét átölelve, zokogva imádkozott.

László Bálint.

Közgazdaság.

Utmutatás a sertésvészben megbetegedett sertések húsának megvizsgálására.

— Kiadja a földmivélsügyi m. kir. miniszter —

Két esztendő előtt a sertések között olyan betegség lépett föl, a milyenre még a legöregebb emberek sem emlékeznek. A betegség az egész országban, vármegyéről vármegyére, községről községre gyorsan elterjedt. A hol kiütött, kivált a malacz- és südők-falkákban, óriási pusztítást okozott. Ezernyi ezer disznó hullott el; sok millió forintra rug a kár, a mit a betegség pusztítása folytán a sertésenyésztő gazdák szenvedtek.

Azt a veszteséget, a melyet a gazda sertéseinek elhullásából szenvedett még tetőzte az, hogy ott, a hol a sertésvész föl lépett, a községeket lezárták, a vásárokat betiltották. E miatt aztán nemcsak az a gazda vallott kárt, a kinek disznái elhullottak, hanem kárt szenvedett az is, a kinek falkáját a vész elkérte. Mert nem lévén vásár, az egészséges disznót sem tudta értékesíteni; kényszerűségében úgy adta, a hogyan kérték.

Bebizonyosodott, hogy sok esetben maguknak a sertéstartó gazdáknak hibájából és vigyázatlanságából terjedt tovább a pusztító vész. A mint ugyanis ez a veszedelmes betegség valamely falkában mutatkozott: a gazda megjött, étvágytalan, szomorkodó disznait hamarosan leszuratta, hogy — a mint mondani szokták — a veszett fejszének legalább a nyelét megmentse, vagyis: hogy kisebb legyen a kára, a beteg disznónak legalább a húsát akarta felhasználni.

Értsük meg egymást: nem ebben volt a hiba, hisz a kármentő szándék csak dicséret lehet. Sőt a beteg disznó gyors leölése, a kár csökkentésén kívül a hol elővigyázók voltak, még haszonnal is járt, mert minél előbb szúrták le, annál rövidebb ideig terjesztette a beteg sertés azt a ragadozó anyagot, a mely ezt a veszedelmes betegséget okozza. Hanem abban rejlett a hiba, hogy sok helyett a betegeskedő disznót nem vették ki a falkából, ott szúrták le a többi disznó között, a hol éppen állott vagy feküdt. Evvel a könnyelmű eljárással terjesztettek tovább a betegséget.

Mindjárt kiderül, hogy mikép terjedhet ilyen uton a betegség.

A tudósok kimutatták, hogy mint egyéb ragadó állati betegséget, azonosképen a sertésvész is olyan parányi gombá okozza, a melyet csakis erősen nagyító üveggel lehet észrevenni. Ez a ragályozó anyag (a mit bakteriumnak hívnak), millió meg millió számban van benne a beteg disznó vérében és azzal a tulajdonsággal bír, hogy ha egy mákszemnyi rész kerül is belőle az egészséges disznóba, ennek a testében rövid idő alatt olyan nagy mértékben elszaporodik, hogy megbetegíti, sőt a legtöbb esetben megöli a disznót.

Már most, ha az ilyen ragadozó vér, szűrés közben kifolyik: beszennyezheti és megfertőzetheti az eleséget, az ivóvizet, a fűrészot, a szállásnak és akolnak a földjét is. Az eleséggel és vízzel a ragályozó anyagot az egészséges sertések fölvehetik, megfertőztetik önmagukat és megfertőzethetnek más sertéseket is.

A sertéstartó gazdák különben nem csupán a leölésnél követtek el vigyázatlanul nagy hibát, hanem a beteg sertés húsának kezelésénél és felhasználásánál is. Gondatlanul jartak el a hússal, melyben szintén benne van a ragályozó anyag; máskor olyan húst és szalonát használtak étkezésre, a melyet a

betegség megrontott, sőt az emberek egészségére is károsá lett.

Szükségesnek mrtatkozik ennél fogva, hogy a sertéstartó közönség a helyes eljárásra kitaníttassék és mindarról tudomással bírjon, a mivel a baj esetén, nagyobb bajoknak az elejét veheti.

1. A beteg sertés leölése és a szuróhely tisztogatása.

A beteg sertés leszurásánál a legnagyobb vigyázatot arra kell fordítani, hogy a leölt sertés vérével és hulladékaival a ragályozó anyag ne terjesztessék.

A leölésre szánt disznót a falkából ki kell szedni és olyan helyen leszurni, ahová sem disznó, sem egyéb állat nem férhet. Különösen kerülni kell az olyan helyeket, a melyeken sem trágya, sem szalma, szemét, forgács vagy egyéb hulladék van. Lehetőleg tiszta és kemény helyet kell választani, a melyet könnyen és jól lehet azután tisztítani. De ha az a hely mégis szemetes lett volna, legjobb lesz a szemetet összegyűjteni egy teknőben vagy egy dézsában, miből semmi sem hullik ki, alkalmas helyre vinni és ott elégetni vagy mély gödörbe elásni. Nagyobb biztonság okáért a folyó vért, ugyszintén az állat felbontásakor első részeket (a ganéjt, hulladékokat) külön edényekbe kell felfogni és gondosan eltávolítani, nehogy az egészséges jószág magát avval befertőztesse.

Miután pedig a legnagyobb vigyázat mellett is megtörténik, hogy a szuróhelyet akár a vér, akár a ganéj beszenyezte: a sertés testrészeinek eltávolítása után a szuróhelyet gondosan meg kell tisztogatni.

Ha az ölest olyan helyen teljesítettük, a mely nincsen téglával vagy padlóval burkolva: akkor ott a földet két-három ujjnyi vastagságban lekaparjuk, a lekapt földet félannyi oltatlan mésszel jól összekeverjük és a trágyagödörbe elássuk, annak idején a szántóföldre kiszállítjuk és gondosan elszántjuk. Ellenben, ha a leszuróhely kövel vagy padlóval van burkolva, akkor a burkolatot forró luggal erősen lesuroljuk és surolást jól kiszáradni hagyjuk.

2. A beteg sertés húsának kezelése.

Tapasztalásból mondjuk, hogy a sertésvész úgy terjed el egy-két udvarból az egész községre, a községből meg a szomszédos falvakra, hogy beteg disznó húsát a szomszédok meg az atyafiak megvették, ki ki a maga falujába hazavitte odahaza az asszony megmosta és a mosóvizet, már amint a szokás, a moslékba öntötte, azután a saját disznájával megitta.

Hát bizon ezt nem szabad tenni. Főntebb már említettük, hogy a sertésvész disznó vérben millió meg millió számra van meg a betegség csirája, vagyis az a ragályozó anyag, amiről az előbb beszéltünk. Már most, ha a húst megmossuk, ebből a csirából sok kerül a vízbe. Világos, hogy ha az ilyen fertőzött vizet az egészséges disznó megissza, a sertésvésznek csiráját is magába veszi, attól nemcsak maga betegszik meg és pusztulhat el, de a betegséget más disznókra is tovább terjesztheti.

Különösen figyelmeztetjük az olvasót arra, hogy itt nem csak olyan disznóról beszélünk, a melyet a gazda maga szur le, hanem olyanokról is, amelynek a húsát a mészárszékekben vagy a hentes boltban árulják. A székben árult hus som származik mindig egészséges állattól; ha nem vagyunk elővigyázatosak, bizon abból is átragadhat a baj más disznóra.

Az elővigyázat sok bajtól óvja meg a szegény embert. Legyünk tehát óvatosak, elővigyázók! Azt a vizet, melyben a disznóhúst öblögettük, soha ne öntsük a moslékba és ne itassuk meg a disznóval; előtteni is csak akkor szabad, ha előbb jó sok oltott meszet keverünk abba. Az oltatlan mész még jobb, abból kevesebb is kell.

3. A beteg disznó húsának és szalonnájának élvezése.

A sertésvész-betegség kezdetén leszűrt disznó húsában még nincsen oly anyag, amely az ember egészségének megártana, föltév természetesen, hogy a húst jól megsütik vagy megfőzik.

Ellenben ha a disznó már nagyon beteg és ilyenkor szűrik le, annak a húsa könnyen megbetegíti azt, aki abból eszik.

A beteg disznó húsának és szalonnájának élvezésénél tehát nagyon óvatosnak kell lennünk. A nagyon beteg vagy hosszabb időn át szenvedő disznónak sem húsát, sem szalonnáját megenni nem szabad.

Ez a vigyázati szabály szól ugyan a háznál leölt és magánfogyasztásra szánt sertésre is; de szól különösen arra a húsról, a melyet mészárszékekben vagy hentes boltban közfogyasztásra nyilvánosan árulnak. Az ilyen húst a lakosság egészségének fentartása érdekében különösen szigorú és pontos felügyelet alatt kell tartani. Ez a felügyelet és ellenőrzés községekben a húsvizsgálattal megbízott vágóhídi biztos teendője, akinek kötelessége a húst alaposan megvizsgálni és lekiismeretesen meggyőződni arról, hogy a hús élvezhető-e és gondoskodni arról, hogy az ártalmasnak látszó hús a közfogyasztásból elvonassék és késedelem nélkül megsemmisíttessék.

CS-S-A-R-N-O-K

Egy világ vége.

(S.) Mindenki tudta a világon, hogy milyen nagy tudós dr. Kartoffel Salat ur, a danczingi szeszgyári akadémiának levelező tagja, a híres szoba geográfus, a szerencsés feltalálója ama legújabb elméletnek, hogy miképen képződik természetes úton a Groyére-féle sajt Louisville barlangjaiban a kentucky államban.

Minő pompás tudományos akvizíciót csinált az ő személyében, mely mindenek előtt tiszteletreméltó, — a bostoni földrajzmuzeum, midőn őt elnökének megválaszthatta!

De fájdalom, nincsen emberi tökéletesség a földön. A fáradhatatlan doktor már-már azon a ponton volt, hogy egyik legbámulatraméltóbb elméletét kifejtse és megvilágítsa a tudományos világ előtt, midőn egy hitvány háziállatnak közbelépése — talán örökre — megsemmisítette fölfedezésének minden sikerét, annyira, hogy maga a tudós szükségét látta, annak, hogy védekezék ellene — egy közönséges macska ellen.

A hirneves tudós, dr. Kartoffel Salat ur, bele bujt nagy és bő hálókabátjába, szemére feltette zöld színű pápaszemét, fölébe odaillesztette a szintén zöldes szemellenzőt és ezzel elhelyezkedett magas karszékében, aminő Faust óta elengedhetetlen butordarabja minden tudós szobájának.

Tanulmányozni kezdte az előtte levő földgömböt, mely papírtáblából készült és a német tudományosság egyik szép találmánya. Kicsiben ami szegény nagy földünket jelképezte forgatható tengelyén.

Majd jegyzeteket tett, hogy miképen lehetne tudományos kirándulást tenni Colorádóba, ahol legközelebb a hamburgi bányászok nagyszerű sonkabányákat fedeztek fel.

Orrát egészen a gömbhöz tartva, hasztalan kereste Colorádót. Megjegyzendő, hogy az országok, városok, folyók nevei apró miniatúr betűkkel voltak nyomtatva, minők egyedül a magdeburgi nyomdából kerülnek ki.

A szoba egyik sarkából, a szomszédnak, egy nagyon tudatlan mészárosnak kis macskája a kis Kitty, kíváncsián nézegette a nagy tudós.

Kevéssel ezelőtt, szép lassan, macska módra sompolygott be, hogy egy geográfust felfedezzen.

Miért ne lehetnék én is — gondolta magában a kis Kitty — miért ne lehetnék én is nagy geográfus?! Hiszen szabad országban élünk, melyben a nőnek éppen annyi joga van, mint a férfiaknak. Elrejttem magamat és rövid időn doktornő leszek a földrajzban. Nekem is lesz nagy és bő hálókabátom és zöld pápaszemem. Oh az nagyon mulatató lesz.

E monológ alatt a doktor ur megtalálta a föld gömbön Colorádót és lapozni kezdett egy régi könyvben, mely bőséges felvilágosításokat tartalmazott e tartomány felől.

Csakhamar abba hagyta az olvasást hogy a leírást kövesse a földgömbön. De bármennyire is törölgette is pápaszemét, Colorádó nem volt többé szemel előtt. Végre sok kutatás után felfedezte, hogy ez az állam mozgó és őt foknál valamivel több forgást tett kelet felé.

— Ime, egy sajtóságos dolog, — mondta magában a tudós. Sokszor említették előttem, hogy Colorádó olyan állam amely halad, előre megy, de mégsem hittem, hogy az olyan mérvű, hogy a kis eszközön is észrevehető legyen.

Ezzel felkelt és elő keresett egy nagy német encyclopédiát, abban a reményben, hogy felvilágosítást talál benne e természettelenes tény felől.

Pedig igen egyszerű ennek a magyarázata. Mialatt a doktor ur könyvében kutatót, a kis Kitty, a mészáros macskája a földgömbre kapaszkodott és ezzel egy kissé kiforgatta álló helyzetéből, bele mélyedve karmaival.

A tanulni vágyó macska első földrajzi leckéjét vette.

Majd mindjobban kedvet kapva, belekapaszkodott a hegyek és völgyek képeibe, — az országok, városok folyók változataiba... és a földgömb mindjobban forogni kezdett.

A doktor ur, mintha valami zaj ütötte volna meg fülét, egyszerre hirtelen visszafordult. Megdöbbenő jelenség! A Colorádó haladt, haladt óriási léptekkel.

A kis Kitty szemérmesen meghuzta magát a kerek gömb mögött. A doktor ur pedig annál szorosabban kezdet kutatni a „Földrajzi ritkaságok és érdekességek“ című értekezésben, melyet dr. Sauerkraut von Frankfurt adott ki.

De nagy fájdalomra, e tényre vonatkozólag semmit sem talált benne.

Egyszerre, mint akit hirtelen ötlet támadt meg, homlokára ütött.

— Bámulatra méltó fölfedezés nyitjára bukkantam! Rajttem ama fenséges viszony törvényére, mely az égi űrben forgó óriási földgömb és a német tudomány által készített kicsinyke papír földgömb között van! Oh! Hazám! Halhatatlan, el nem muló dicsőséget árasztok reád!

E közben a kis Kittyt újra elfogta égető tudományszomja, még egy újabb fejezettel akarta szaporítani földrajzi ismereteit.

A földgömb forgott, mind jobban, mind sebesebben forgott, annyira, hogy midőn a tudós doktor megakartá mérni Colorádó előhaladását, Denvert, e most alakult új állam fővársát, ott látta... nos találják ki, hol?

Magdeburgban, a sebes forgás következtében. És ez számtalanszor ismétlődött.

A doktor éppen magdeburgi volt és nemes méltatlankodás vett rajta erőt. Honfui haragja így tört ki rajta:

— Far West egy ismeretlen állama foglalta el szeretett helyét! Oh ezt soha, soha sem engedhetem meg. Inább vesszen a tudomány! Halj meg felfedezésem dicsősége! Ezzel felemelte öklét.

A hatalmas ütésre a földgömb darabjai nagy zajjal hulltak szerteszét. A doktor ur erős ember volt és erejét most fokozta hazafias elkeseredése!

A kis Kitty, mint egy nyul félénken futott el a rombolás színhelyéről.

... Így történt, hogy egy bámulatra méltó felfedezés, melyet egy hirneves német tudós lángelméje megsejteni kezdett, egy tudatlan, de tanulni vágyó hasztalan macska hibája miatt a homályba dőlt vissza és alighanem mindörökre is ott fog maradni.

... És így lett vége egy világnak!

F. J.

Felölös szerkesztő: Eder János.

Kiadóaptulajdonos: Weisz Márk.

8633,897. sz.

Hirdetmény.

A csongrádi járás tekintetes főszolgabírói hivatalának 481/897. kih. szám alatt kelt felhívása folytán ezután is tudomására hozatik a közönségnek, miszerint az ifj. Gulicska János csongrádi lakos marha-kereskedő részéről Lantos István, majd Horváth Györgynek eladott hiányos marhalevelű tehénnek árverés útján leendő eladására határidőül 1897. évi augusztus hó 29-ik napjának d. e. 9 órája, helyül pedig a község ház alsó udvara tüzetett ki.

Csongrádon, 1897. évi augusztus hó 13.

Holczner Adolf, id. Pirooska István, jegyző. bíró.

ATTILA-PERMETEZŐGÉP.

Az „Attila“ permetező mindazon bajokat, melyek a szőlősgazdát eléggé bosszantják, elhárítja és pedig az által, hogy a szélkazánt egy csavarintás által a puttonyból kivehetjük, mi által az egész szerkezet már kezünkben van. Ugy a puttony, mint a szerkezet tisztán tartható és a legegyszerűbb munkás szétbontja és összerakja. Soha sem pusztulhat, soha gépész kezébe adni nem kell; **mindenki maga bánhat vele.** A szórója is páratlan jól szór, **valóságos ködöt csinál!**

Ára 18 forint.

☛ Szigeti Sándor ☛
Kecskemét. 52-9

Ugyanitt kitűnő

☛ biciklik 130 forintért. ☛